

Ekonomický pohľad na vymieranie spoločnosti

Stanisław Michalkiewicz

8. júla 2020 ✚ **Politika** ✚ **Ekonomika a hospodárstvo**

Starší ľudia si určite pamätajú príslovie, ktoré bolo veľmi populárne počas prvej komúny[1]: „Socializmu sa neľakaj; veľa vzdychaj, málo makaj!“ To dopĺňalo snáď ešte populárnejšie príslovie: „Či to stojí alebo leží, nám dvetisíc náleží!“

Aj keď strana neúnavne burcovala ľud k zvýšeniu produktivity a Edward Gierek[2] behom slávnych „hospodárskych návštev“ na danú tému dokonca dohovárал aj kravám, výsledky všetkých týchto výziev a napomínaní boli mizerné. Prečo je tomu tak, ukázal americký ekonóm Gary Stanley Becker, ktorý dostal v roku 1992 Nobelovu cenu za ekonómiu, a to okrem iného za postreh, že ľudia sa správajú akoby kalkulovali, aj keď to robiť nemusia.

Svoje názory zhrnul v knihe s názvom *The Economic Approach to Human Behavior* („Ekonomický pohľad na ľudské konanie“). Vyplýva z nich, že ľudia majú sklon postupovať cestou najmenejšieho odporu, inými slovami: snažia sa dosiahnuť čo najväčšie zisky s čo možno najmenšími nákladmi. Beckerova teória pomerne dobre vysvetľuje množstvo javov vrátane demografickej krízy v krajine, ktorá sa v súčasnosti nazýva Čína.

Gierke o daniach: „Ani chudobnému

nenad?žaj, ani zámožnému nechytaj stranu“

Ako je známe, základnou bunkou spoločnosti je rodina, ktorá plní rôzne dôležité funkcie, medzi inými aj ekonomickú. V rodine sa z pokolenia na pokolenie zhromažďuje majetok a rodia sa deti, ktoré sú za normálnych podmienok chápané ako investícia. Osud starých ľudí totiž závisel jednak na tom, či mali deti, no tiež na tom, či ich deti získali nejaké spoločensky prospešné schopnosti a či boli vychované v duchu zodpovednosti. Ľudia sa teda snažili mať deti, prikladali veľkú váhu ich vzdelaniu a starali sa o ich dobrú výchovu v duchu zodpovednosti, pretože to bolo v ich najlepšom záujme.

Zavedenie núteného všeobecného sociálneho poistenia tento zväzok pretrhlo. Osud starých ľudí už zdanlivo prestal závisieť na tom, či majú deti, ako ich vychovali a aké vzdelanie im zaistili, ale od výšky dôchodku. Preto deti postupne prestali byť chápané ako investícia a začali byť vnímané ako záťaž; náklady na ich výchovu a vzdelanie sa stretávali s výškou povinne odvádzaných odvodov, od ktorých závisela výška dôchodku. Za tohto stavu sa začalo stále viac ľudí vyhýbať plodeniu detí, čo sa im darilo o to ľahšie, že štát, ktorý spravoval sociálne poistenie, mal záujem, aby do systému plynulo čo najviac peňazí a nedochádzalo k ich „plytvaniu“ na výchovu a vzdelanie detí. Preto vlády vychádzajúce v ústrety záujmom „systému“ a prianiu ľudí, začali schvaľovať antikoncepciu a legalizovať umelé potraty.

zdroj: PxHere

Ale po uplynutí dvoch pokolení, teda po päťdesiatich rokoch, sa ukázalo, že v spoločnosti dramaticky vzrástol pomer starých ľudí, s ktorými si nikto nevie dať rady. Náklady poisťovne v súvislosti so starostlivosťou o takéhoto starca v posledných šiestich mesiacoch jeho života sú zhruba rovnaké ako náklady na starostlivosť toho istého človeka za celú predchádzajúcu dobu jeho života. Tým rastú tlaky, aby sa toto nákladné obdobie skrátilo, a najlepšie by bolo, keby vôbec nenastalo. V krátkosti – vo všetkých štátoch, kde sa sociálne systémy blížia k bankrotu, teda vlastne všade, silnie aj propaganda eutanázie. Preto je eutanázia druhou stranou mince, ktorej prvou stranou sú potraty. Zdá sa, že nie je možné vyriešiť demografickú krízu bez odstránenia príčiny, ktorá ju spôsobila.

[1] „Prvou komúnou“ má autor na mysli obdobie vlády komunistov v Poľsku do roku 1989. – Pozn. prekl.

[2] Edward Gierek bol prvý tajomník Poľskej zjednotenej robotníckej strany v rokoch 1970 až 1980. – Pozn. prekl.

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/ekonomicky-pohlad-na-vymieranie-spolocnosti/>